

Majandushaldusõiguse reguleerimise vajadusest põhiseaduse valguses

Indrek Teder
Õiguskantsler

I

1. Inimeste majandusliku aktiivsuse ning ettevõtluse olulisus tänases Eestis. Ettevõtluskeskkonda mõjutavad tegurid (mh: riigi üldnäitajad, poliitiline olukord, maailmamajanduse mõjud, ärikultuur, õiguslikud tegurid).
2. Õiguslikud ettevõtluskeskkonda mõjutavad tegurid: mh äriõiguse ja tsiviilõiguse regulatsioon, maksõiguse aspektid, kohtumenetluse kättesaadavus, ettevõtlust mõjutavad avalik-õiguslikud nõuded ja kohustused.
3. Tuleb näha vaeva, et ettevõtluskeskkond oleks atraktiivne, sealhulgas on tarvis, et seda mõjutav õiguslik regulatsioon oleks läbi mõeldud, arusaadav ja süsteemne.
4. Eelnevaga võrdselt oluline on tagada, et ettevõtlust ja inimeste majanduslikku aktiivsust ei hakata ülemääraselt reguleerima (tegevus- ja ettevõtlusvabadus, omandikaitse; majanduskeskkonna muutuvus ja sellest tulenevad nõuded regulatsioonile; konkreetse riigi omapära ja tavad)
5. Majandusregulatsioonide puhul võib olla vajalik jätta normi rakendajale suurem otsustusvabadus.
6. Ettevõtluskeskkonda mõjutavaid õigusnorme peaks ette valmistama isikud, kel on muu hulgas erialaseid teadmisi majandusest ja sellega piirnevatest valdkondadest (nt elektriturust), aga kes ühtlasi mõistavad ka neid asjaolusid, mis tingivad majandustegevuse piiramise vajaduse.

II

7. Justiitsministri eestvedamisel on valminud majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse eelnõu. Seadustik reguleerib majandushaldusõiguse valdkonda. Seletuskirja järgi võib kõige laiemas tähenduses majandushaldusõiguse all mõista majandustegevust puudutavate avaliku õiguse normide kogumit. Kitsamas tähenduses peetakse majandushaldusõiguse all silmas eelkõige õigusnorme, mis käsitlevad isiku ettevõtlusvabadust ja selle piiramisega seotud küsimusi.
8. Eelnõu eesmärgiks on kehtestada ühtne õiguslik baas majandustegevuse lubamisele, piiramisele ning keelamisele riigi poolt. Majandustegevuse avaliku piiramise õigus, mida eelnõu puudutab, on seletuskirja järgi kantud eesmärgist hoida halduse kaudu korda eraõiguslikus majandustegevuses, st majandustegevuse õiguse traditsiooniline eesmärk on korrapoliitilist laadi ohutõrje.
9. Eelnõu positiivsed aspektid, sealjuures soov piirata majandustegevuse piiranguid ja tagada sellega suuremas ulatuses ettevõtlusvabadust.

10. Eelnõu võimalikud probleemid, sealjuures võimalus kehtestada majandustegevuse nõudeid kergekäeliselt, olemasolevate piirangute proportsionaalsus.

III

11. Õigusteadlaste ja poliitikute soov järjest enam reguleerida ettevõtluskeskkonda ja inimeste majanduslikku aktiivsust.